

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๖/๒๕๔๘

วันที่ ๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒

ประเด็นวินิจฉัยและความเห็น

พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๓๕ (๖) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาในประเด็นหลักเกณฑ์การรับจดทะเบียนและออกใบอนุญาตให้เป็นทนายความสำหรับบุคคลที่ขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตครั้งแรกกับบุคคลที่ถูกขับชื่อออกจากทะเบียนทนายความและขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตอีก ตามพระราชบัญญัติทนายความ มาตรา ๓๕ (๖) แล้ว สรุปได้ว่า บุคคลที่จะขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความครั้งแรกนั้น นอกจากจะได้รับประกาศนียบัตรจากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา เป็นสมาชิกของเนติบัณฑิตยสภาประเภทสามัญหรือวิสามัญแล้ว จะต้องมีความประพฤติเป็นไปตามพระราชบัญญัติทนายความ ๓ มาตรา ๓๕ ประกอบกับมาตรา ๓๕ (๔) บัญญัติว่า “ไม่เป็นผู้ที่มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี และไม่เป็นผู้ได้กระทำการใดซึ่งแสดงให้เห็นว่าไม่น่าไว้วางใจในความซื่อสัตย์สุจริต” สภาทนายความเห็นว่าผู้ที่ประกอบวิชาชีพทนายความนั้นจะต้องเข้าไปดูแลประชาชน ผู้ที่มีวรรคคดีต่าง ๆ ถ้าให้บุคคลซึ่งไม่สุจริต ไม่เที่ยงธรรม หรือว่าเป็นคนซึ่งกระทำความผิดในลักษณะที่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคล หรือเกี่ยวกับเรื่องการเงินต่าง ๆ มาขึ้นขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตจากสภาทนายความ สภาทนายความมักจะไม้อนุญาต สำหรับบุคคลที่ถูกขับชื่อออกจากทะเบียนทนายความ ซึ่งก่อนที่จะถูกขับชื่อก็จะมีขั้นตอนของการสอบสวนโดยคณะกรรมการสอบสวนมรรยาททนายความจำนวนสามคนเป็นผู้พิจารณาเบื้องต้น ผู้ที่ถูกกล่าวหาหาสามารถที่จะยื่นแก้ข้อกล่าวหาได้ มีการเบิกความ มีการสืบพยานกันปกติ เมื่อคณะกรรมการสอบสวนพิจารณาลงโทษเช่นไร จะต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการมรรยาททนายความ คณะกรรมการมรรยาททนายความจะพิจารณาในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายว่าสมควรจะลงโทษเช่นนั้นหรือไม่ มีมติอย่างไรก็ต้องเสนอให้คณะกรรมการสภาทนายความ

พิจารณาอีกครั้งคณะกรรมการสภาพนายความมีความเห็นอย่างไรจึงจะถือว่ายุติแล้วจึงส่งเรื่องกลับไปยังคณะกรรมการมรรยาทนายความ

กรณีบุคคลที่ถูกปลดชื่อออกจากทะเบียนทนายความเพราะเหตุตามมาตรา ๓๕ (๖) นั้น เมื่อพ้นระยะเวลา ๕ ปี ตามมาตรา ๓๑ แล้ว มายื่นคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตอีก ต้องดำเนินการตามมาตรา ๓๕ เหมือนกับบุคคลผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความครั้งแรกโดยจะต้องผ่านนายทะเบียนก่อนจะมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาสอบสวน ซึ่งก็จะพิจารณาว่ามีเหตุอะไรบ้างที่จะบรรเทาได้ มีการทำคุณงามความดีอย่างไร หรือไม่ กรณีมีการอุทธรณ์เรื่องต่อสภานายกพิเศษ ถ้าสภานายกพิเศษมีคำสั่งอย่างไร สภาพนายความก็จะเคารพในความเห็นของสภานายกพิเศษมาโดยตลอดและไม่ปรากฏมีการกระทำในทางขัดกับสภานายกพิเศษมาก่อน ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติฯ

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติที่ประกันความมั่นคงแห่งสิทธิ การจะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องกระทำภายใต้หลักเกณฑ์ที่ว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปเพื่อการที่รัฐธรรมนูญกำหนด การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องกระทำเท่าที่จำเป็น และการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ นอกจากนี้ยังเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับบุคคลโดยทั่วไป มิได้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ที่ได้สัดส่วนและพอสมควรแก่เหตุ เมื่อพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๓๕ (๖) ได้กำหนดไว้ให้เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการผู้ถูกฟ้องคดีที่พิจารณาวินิจฉัยว่ากรณีผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีประเภทใดที่จะถือว่านำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ อันมีผลต่อไปว่าจะเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะได้รับการจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความได้หรือไม่ ซึ่งหากคณะกรรมการสภาพนายความใช้ดุลพินิจดังกล่าวโดยสุจริตและชอบด้วยเหตุผลแล้ว ต้องถือว่าเป็นการวินิจฉัยที่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าผู้ร้องเคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ถึงแม้ว่าจะได้สำนึกในการกระทำความผิดแล้วก็ไม่อาจทำให้คุณสมบัติเรื่องเคยต้องโทษจำคุกนั้นหมดไปได้ เมื่อผู้ร้องยื่นคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความต่อผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีมีมติไม่รับคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความแก่ผู้ร้อง เพราะเห็นว่าผู้ร้องเคยต้องโทษ

จำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีความผิดฐานฟ้องเท็จและเบิกความเท็จซึ่งเป็นคดีประเภทที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ จึงขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๓๕ (๖) ดังนั้น กรณีถือได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีใช้ดุลพินิจโดยสุจริตและชอบด้วยเหตุผลแล้ว การกระทำความผิดดังกล่าวจึงชอบด้วยกฎหมาย ส่วนกรณีที่ผู้ร้องได้อบรมและสอบผ่านหลักสูตรวิชาว่าความแล้วสมควรที่ผู้ถูกฟ้องคดีจะมีสิทธิ์รับคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความแก่ผู้ร้องได้นั้นเห็นว่า ตามข้อบังคับสหภาพทนายความว่าด้วยการฝึกอบรมวิชาว่าความ พ.ศ. ๒๕๒๕ ข้อ ๕ วรรคสอง กำหนดว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิชาว่าความซึ่งได้ผ่านการฝึกอบรมที่จัดโดยสำนักอบรมตามหลักสูตรและวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้เท่านั้นที่มีสิทธิขอจดทะเบียนเป็นทนายความนั้น มีความหมายเพียงว่าเป็นการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมจากคุณสมบัติของผู้ที่จะขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๓๕ มิได้เป็นเงื่อนไขบังคับว่าผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาว่าความแล้วจะต้องได้รับการจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความทุกคนการที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีมติไม่รับคำขอจดทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เป็นทนายความแก่ผู้ร้อง เพราะเป็นผู้ร้องขาดคุณสมบัติตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๓๕ (๖) จึงมิใช่เป็นการละเมิดสิทธิโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล โดยให้ความเสมอภาคในกระบวนการกั้นกรองและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ไม่เป็นการกระทบถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แต่อย่างใดและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ถือว่าได้สัดส่วนและพอสมควรแก่เหตุ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕

พิเคราะห์แล้ว จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๓๕ (๖) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ